

Sygn. akt II UK 685/16

POSTANOWIENIE

Dnia 8 listopada 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z wniosku D.O.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.
o rentę z tytułu niezdolności do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 8 listopada 2017 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawczyni od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 14 czerwca 2016 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Odwołująca się D.O. wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 14 czerwca 2016 r.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła naruszenie przepisów postępowania: art. 316 § 1 k.p.c., przez oparcie orzeczenia na opinii biegłej sądowej, nieuwzględniającej stanu zdrowia powódki w dacie orzekania; art. 286 k.p.c., przez dokonanie samodzielnej oceny (rozstrzygnięcia sprzeczności zachodzących pomiędzy opinią biegłych sądowych), mimo nieposiadania przez Sąd Apelacyjny niezbędnych wiadomości specjalnych, co powinno skutkować koniecznością dopuszczenia dowodu z kolejnej opinii biegłego sądowego (zespołu biegłych); art. 328 § 2 k.p.c., przez niewyjaśnienie, z jakich przyczyn Sąd Apelacyjny pominął opinię biegłego sądowego otolaryngologa dra J.J. oraz dokumentację medyczną powódki z lat 2014-2015, opierając się wyłącznie na opinii biegłej sądowej

nieuwzględniającej aktualnej dokumentacji medycznej; art. 382 k.p.c., w związku z art. 328 § 2 k.p.c., przez nieuwzględnienie całości zebranego materiału dowodowego, w szczególności pominięcie, a w konsekwencji niezajęcie stanowiska wobec opinii biegłego otolaryngologa dra J.J. oraz dokumentacji medycznej powódki pochodzącej z lat 2014-2015.

Skarżąca wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na jej oczywistą zasadność. „Zaskarżone orzeczenie w sposób oczywisty narusza szereg przepisów postępowania, zwłaszcza zaś art. 316 § 1 k.p.c., nakazujący przy wydaniu wyroku uwzględnianie stanu rzeczy istniejącego w chwili zamknięcia rozprawy. Sąd Apelacyjny oparł rozstrzygnięcie zasadniczo na opinii biegłej sądowej M.Ł. ignorującej dokumentację medyczną ubezpieczonej z lat 2014-2015, w konsekwencji czyniąc podstawą rozstrzygnięcia stan faktyczny nieistniejący w dacie orzekania. Nadto Sąd Apelacyjny całkowicie pominął i nie zajął stanowiska wobec dokumentacji medycznej z lat 2014-2015, ilustrującej aktualny stan zdrowia powódki, mimo „wytycznych” wynikających z wyroku Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2015 r., II UK 356/14, wskazujących na potrzebę wyjaśnienia czy od daty wydania decyzji odmawiającej świadczenia rentowego do daty orzekania zaszły zmiany w stanie zdrowia powódki, czym dopuścił się również mającej wpływ na treść orzeczenia obrazu art. 382 k.p.c.”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wstępnie trzeba przypomnieć, że ograniczenia dopuszczalności wnoszenia skargi kasacyjnej wynikają z konstytucyjnej roli Sądu Najwyższego w systemie organów wymiaru sprawiedliwości. Zgodnie bowiem z art. 1 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 1254 ze zm.), rolą tego Sądu w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości pozostaje zapewnienie w ramach nadzoru zgodności z prawem oraz jednolitości orzecznictwa sądów powszechnych i wojskowych przez rozpoznawanie kasacji oraz innych środków odwoławczych, podejmowanie uchwał rozstrzygających zagadnienia prawne i rozstrzyganie innych spraw określonych w ustawach. Skarga kasacyjna nie jest więc (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od

każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia, gdy się weźmie nadto pod uwagę, że Konstytucja w art. 177 ust. 1 gwarantuje jedynie dwuinstancyjne postępowanie. Ewentualna możliwość dalszego postępowania, w tym postępowania przed Sądem Najwyższym, stanowi uprawnienie dodatkowe, które może zostać obwarowane szczególnymi przesłankami, w tym określonymi w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Odnosząc się do przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., należy zauważyć, że w świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika ona zwykle z oczywistego, widocznego *prima facie* naruszenia przepisów prawa polegającego na sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji. Nie chodzi zatem o takie naruszenie prawa, które może stanowić podstawę skargi w rozumieniu art. 398⁴ k.p.c., lecz o naruszenie kwalifikowane (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107, z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109, z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494, z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437, z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616). Przy czym podkreślić należy, że w judykaturze podkreśla się, iż przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia

Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743, z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133). Ma to szczególne znaczenie w sytuacji, w której oczywista zasadność skargi kasacyjnej miałyby polegać na oczywistym naruszeniu przepisów procesowych, gdyż, stosownie do art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c., skargę można oprzeć na naruszeniu przepisów postępowania, jeżeli uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Skarżący więc musi wykazać, że następstwa wytkniętej w skardze wadliwości postępowania i orzekania były tego rodzaju (bądź skali), iż kształtowały one lub współkształtowały treść kwestionowanego w sprawie orzeczenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 lutego 1997 r., I CKN 57/96, OSNC 1997 nr 6-7, poz. 82; z dnia 24 października 2006 r., II PK 38/06, LEX nr 950620 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 17 marca 2006 r., I CSK 63/05, LEX nr 179971; z dnia 5 grudnia 2007 r., II PK 103/07, LEX nr 863973; z dnia 16 czerwca 2011 r., III UK 213/10, LEX nr 950436).

Podstawę rozstrzygnięcia Sądu Apelacyjnego stanowiła opinia biegłej sądowej M. Łyszczak, według której występująca u skarżącej choroba narządu głosu (choroba zawodowa) pod postacią przewlekłego zapalenia strun głosowych nie powoduje częściowej niezdolności do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji, które wyznacza praca bibliotekarza szkolnego. Skarżąca, uzasadniając kwalifikowane naruszenie art. 316 § 1 k.p.c., powołuje się ogólnie i lakonicznie na dowody z dokumentacji lekarskiej z lat 2014-2015, których nie uwzględnił Sąd drugiej instancji i w ocenie skarżącej w ten sposób naruszył zasadę aktualności orzekania. W związku z tym należy zauważyć, że jeśli miałyby być to dowody istotne dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 227 k.p.c.), a tylko wtedy uchybienie to miałoby wpływ na wynik sprawy, to skarżąca musiałaby jeszcze wykazać, że dokumentacja ta obrazuje stan schorzenia zawodowego - przewlekłego zapalenia strun głosowych, bowiem przedmiotem sprawy jest renta z tytułu choroby zawodowej, a ta przysługuje ubezpieczonemu, który stał się niezdolny do pracy wskutek choroby zawodowej (art. 6 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1773), poprzednio art. 18 ust. 1

ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, jednolity tekst: Dz.U. z 1983 r. Nr 30, poz. 144 ze zm.). Dla przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową nie uwzględnia się wpływu schorzeń, które nie zostały zakwalifikowane przez inspektora sanitarnego jako choroba zawodowa i mogą one co najwyżej stanowić przedmiot odrębnego postępowania, tj. o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy z ogólnego stanu zdrowia (lecz nie wskutek choroby zawodowej). Zatem, uprawnienie do renty gwarantuje dopiero niezdolność do pracy powstała w następstwie choroby zawodowej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2006 r., I UK 210/05, LEX nr 299134). Nie jest przy tym konieczne, aby choroba zawodowa była wyłączną przyczyną niezdolności do pracy. Wystarczy bowiem, że jest przyczyną istotną (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 2008 r., I UK 147/08, LEX nr 299134, a także wyrok tego Sądu z dnia 7 lipca 2010 r., I UK 338/09, LEX nr 604208). Tego rodzaju argumentacji zabrakło.

Co zaś się tyczy twierdzenia o naruszeniu „szeregu” przepisów postępowania, to tego rodzaju sformułowanie nie czyni zadość wymaganiom, od których uzależnione jest przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na jej oczywistą zasadność. Jest tak dlatego, że jeżeli przesłanką wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania miałyby być okoliczność, że skarga jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁴ § 1 w związku z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), skarżący powinien w uzasadnieniu wniosku zawrzeć wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się ta „oczywistość” i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia, koncentrując się na wykazaniu kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274). Poza wywodem dotyczącym naruszenia art. 316 § 1 k.p.c., brak jakiegokolwiek argumentacji dotyczącej pozostałych podstaw kasacyjnych. W tym kontekście trzeba podkreślić, że ustawodawca w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym m.in. na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy

przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wywodu prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek. Ustawodawca nieprzypadkowo, konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) i obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia: Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007, z dnia 10 marca 2008 r., III UK 4/08, LEX nr 459291, z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 404134 i z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392).

Skarżąca nie zdołała zatem wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania jej skargi przez Sąd Najwyższy, wobec czego z mocy art. 398⁹ k.p.c., należało postanowić jak w sentencji.

as